

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 6 від 31.03.20 р.

Голова Приймальної комісії

_____ Віктор ОГНЕВ'ЮК

Програма
фахового випробування з японської мови

Освітній рівень: другий (магістерський)

Спеціальність: 035 Філологія

Освітня програма: Мова і література (японська)

На основі: освітнього ступеня бакалавр, магістр, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

_____ Олексій
ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри східних
мов і перекладу
Протокол № 7 від 18.02.2020 р.

Завідувач кафедри _____ Іван
СЕМЕНІСТ

Київ – 2020

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове випробування як форма випробування для навчання за освітнім рівнем другим (магістерським) спеціальності 035 Філологія (освітня програма мова та література (японська)) є обов'язковим вступним випробуванням до Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка.

Іспит проводиться членами атестаційної комісії з фаху відповідно до загальних правил прийому до Київського університету імені Бориса Грінченка на 2018/2019 навчальний рік. Фахове випробування (іспит) є індивідуальним для кожного абітурієнта, його хід фіксується та результати записуються в протоколі.

Лінгвістична підготовка філологів в університеті включає мовний і мовленнєвий компоненти, що розглядаються як взаємопов'язані і взаємообумовлені аспекти іншомовної комунікації. Під час фахового випробування перевіряється рівень оволодіння мовною (лінгвістичною) і мовленнєвою (комунікативною) компетенціями абітурієнта.

Іспит складається з трьох блоків та проводиться у вигляді виконання **письмових завдань** (*лексико-граматичні аспекти японської мови*), **усної частини**, яка, в першу чергу, передбачає опитування з теоретичних питань (*включаючи лінгвокраїнознавство Японії, теоретичну граматику та лексикологію, питання з практичної та теоретичної фонетики японської мови, загальні мовні питання*); завершальною частиною іспиту є перевірка рівня володіння власне розмовною японською мовою, вміння використовувати сучасні японські мовні кліше, що відбувається у **формі підготовки та презентації розмовної теми** (заданої в білеті) перед членами комісії, а також **готовності відповідати на поставлені за темою питання**.

Під час виконання тестових завдань з граматики та лексикології японської мови та під час бесіди-опитування за теоретичними питаннями, студент повинен проявити належний рівень знань та навиків, відповідно до затвердженої програми вступних випробувань з фахових дисциплін, що за змістом і обсягом охоплюють **попередній** навчальний матеріал підготовки фахівців за освітнім рівнем «Бакалавр».

Враховуючи вищесказане та особливості філологічної підготовки в університеті, фахове випробування до магістратури передбачає визначення у вступників достатньо високого рівня знань японської мови та загальних питань китаїстики, практичного володіння усним і писемним мовленням (**на рівні B2 за шкалою Ради Європи**), що засвідчує готовність вступників до здобуття другого освітнього рівня (магістерського).

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Особи, які вступають до магістратури, повинні володіти комплексом іншомовних знань, умінь і навичок, необхідних для навчання за обраним напрямом та проведення магістерського дослідження.

Під час фахового іспиту з японської мови вступники повинні продемонструвати:

- володіння японською мовою на рівні не нижче середнього, уміння розкривати суть поставленої проблеми, вільно і спонтанно виражати думки японською мовою, використовуючи сталі вирази та сучасні розмовні кліше;
- вміння використовувати на практиці знання, здобуті з граматики та лексикології японської мови;
- орієнтуватися в загальних питаннях лінгвокраїнознавства Японії, питаннях історії мови та мовної політики, а також давати виражені й аргументовані відповіді на поставлені питання;
- володіння багатим лексичним запасом японської мови, вільним використання лексики та володіння основним набором синонімічних та антонімічних пар;
- проявити вміння розуміти питання, поставлені носієм мови під час іспиту, та давати відповіді японською мовою з врахуванням особливостей китайської вимови, фонетики та граматики на належному рівні.

Перевірка знань з японської мови ґрунтується на змісті базових теоретичних дисциплін, які вивчаються студентами освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

СТРУКТУРА ТА ПРОЦЕДУРА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Максимальна кількість балів, що може набрати вступник, становить 100. Нижче наводиться максимально можлива кількість балів з кожного завдання.

<i>Завдання</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
1. Сучасна японська мова (теоретичні аспекти)	60
2. Лінгвокраїнознавство Японії.	60
3. Лексико-граматичне завдання.	60
4. Твір на тему	20

Теоретична частина (120 балів)

Сучасна японська мова (60 балів)

Загальна характеристика японської мови

Проблема походження японської мови. Характерні особливості японської мови.

Фонетика і фонологія

Голосні звуки. Види та типи голосних звуків в японській мові. Класифікація за стандартами Міжнародної фонетичної асоціації. Редукція. Вставка голосного у корені. Чергування голосних.

Приголосні звуки. Види та типи приголосних в японській мові. Класифікація за стандартами Міжнародної фонетичної асоціації, традиційна японська класифікація („чисті“, „замутнені“, та „напівзамутнені“ звуки). Алофони. Комбінація „приголосний + йотований голосний звуки“.

Ритміка японської мови. Силабічний алфавіт і поняття „складу“. Типи складів в японській мові. Наголос в японській мові: типи та тенденції.

Морфологія

Класифікації частин мови, запропоновані японськими лінгвістами (Хашімото Шінкічі, Токіеда Мотокі Ямада Йошіо). Сучасні варіанти класифікації частин мови. Самостійні та службові (релятивні) частини мови.

Іменник. Види іменника. Категорія відмінювання. Система відмінків японської мови. Синтаксична роль іменника.

Займенник. Класифікація займенників та їх функції.

Числівник. Види числівників за походженням. Особливості числівників, їх граматичні функції. Власне японські числівники та числівники китайського походження. Лічильні суфікси. Синтаксичні позиції числівника.

Прикметник. Предикативні (I-keiyoushi), напівпредикативні (Na-keiyoushi) та непередикативні. Форми прикметників. Категорія часу. Ввічливі форми прикметників. Синтаксичні зв'язки прикметників.

Дієслово. Особливості японських дієслів. Вживання відмінкових часток з дієсловами. Повнозначні та допоміжні дієслова. Перехідні (tadoushi) та неперехідні (jidoushi) дієслова. Категорія виду. Категорія часу. Абсолютний і відносний час. Категорія модальності. Активний та пасивний стан дієслів. Форма каузатива та пасивного каузатива. Ввічливі форми дієслів. Синтаксичні функції дієслів.

Прислівник. Загальна характеристика прислівників японської мови. Синтаксичне оформлення прислівників.

Службові частини мови. Загальна характеристика сполучників. Характеристика та класифікація часток. Поняття про вигуки в японській мові.

Синтаксис

Особливості японського словосполучення та речення. Порядок слів. Члени речення. Синтаксична роль різних частин мови. Синтаксис словосполучень. Способи вираження синтаксичних зв'язків: примикання, керування і узгодження.

Просте речення. Особливості простого речення. Поширене і непоширене речення. Структура простого речення. Основні правила трансформації. Види простого речення за метою висловлювання. Вираження модальності у реченні.

Складне речення. Складне речення з сурядним зв'язком. Складне речення з підрядним зв'язком. Види речень з підрядним зв'язком.

Фраза та її структура. Правила побудови фрази. Цитування. Речення з прямою і непрямою мовою. Речення з прихованою непрямою мовою. Речення з нестандартним порядком слів. Еліпсис та парцеляція.

Лексика

Основні лексичні одиниці. Характерні риси словотвору. Скорочення та аббревіатури. Полісемія. Синоніми та антоніми в японській мові. Омонімія. Запозичення та слова іншомовного походження. Неологізми та застаріла лексика. Фразеологічні одиниці. Ідіоми.

Особливості японської писемності

Поняття „змішаного алфавітно-ієрогліфічного” письма. Розвиток писемності в Японії.

Ієрогліфи: історія виникнення та запозичення з Китаю; структура та типи ієрогліфів; поняття ключа.

Кана: історія виникнення. Різниця у вживанні „хірагана” та „катакана”. Стили написання та каліграфія.

Лінгвокраїнознавство Японії (60 балів)

Загальні відомості про Японію

Історичні паралелі між Україною та Японією. Географічне положення Японії. Острівний склад країни, наявні вулкани. Характерні особливості основних островів (Хонсю, Кюсю, Сікоку, Хоккайдо). Окінава (Рюкю). Моря та океани, що омивають Японію. Найвищі гірські вершини. Фудзі-сан у творчості японських поетів та художників. Річки і озера Японії.

Адміністративний поділ Японії. Традиційні особливості найвідоміших префектур. Головні господарсько-економічні райони та їх характеристика. Район Тохоку. Район Канто. Район Тюбу. Район Кінкі (Кансай). Район Тюгоку. Район Кюсю. Район Окінава.

Періодизація історії Японії

Літочислення (ненго). Міфи про створення Японії. Високі могили дзенпо кооен фун. Заселення Японії. Легендарний засновник династії Дзімму. Ямато. Принц Сьотоку. Хей-ан — zenit панування придворної аристократії. Самураї. Кодекс бусідо. Клани Тайра і Мінамото. Камікадзе. Сенгоку дзідай. Політичне об'єднання Японії. Сакоку. Генроку. Криза сьогунату. Скасування сакоку. Доба Мейдзі — буржуазна революція. Мілітаризм і ультрашовінізм. Дзайбацу. Японія в Тихоокеанській війні. Поразка Японії і окупація США. Нова конституція. Економічні і земельні реформи. Зростання економічної та промислової могутності країни. Галузі високих технологій.

Національне господарство Японії

Головні економічні райони та їх особливості. Загальна характеристика економічного становища. Структура економіки (фінансовий сектор, промисловість, сільське господарство, енергетика, зовнішня торгівля, транспорт і зв'язок). Джерела економічного зростання. Сучасний стан та перспективи розвитку економіки

Система освіти в Японії

Загальні відомості про систему освіти. Перші школи та університети на території країни. Вплив західних місіонерів на розвиток освіти. Шкільна освіта. Типи шкіл, основні елементи національного освітнього стандарту, види і формат іспитів. Реформа освіти 80х років.

Система вищої освіти. Університети. Нестандартні форми отримання освіти. Стан та перспективи розвитку японської науки. Державні програми для стажування вчених та науковців за кордоном.

Переваги і слабкі сторони японської освіти.

Практична частина (80 балів)

1. Лексико-граматичний тест (60 балів).

2. Твір на тему (20 балів):

1. Особливості японського побуту.
2. Система освіти в Японії та Україні.
3. Релігійна ситуація у сучасній Японії.
4. Основні японські винаходи.
5. Наука й техніка в Японії ХХІ століття.
6. Масмедіа Японії та України.
7. Родинні стосунки в Японії та Україні.
8. Японсько-українські дипломатичні відносини.
9. Економічні зв'язки Японії та України.
10. Стосунки статей в історії та культурі Японії.
11. Статус жінки у сучасному суспільстві.
12. Глобалізаційні процеси у світі.
13. Географічне положення Японії на карті світу.
14. Токіо – столиця Японії.
15. Київ – столиця України.
16. Японські традиційні свята.
17. Особливості японської кухні.
18. Японський чай та традиції чаепиття.
19. Мистецтво аранжування квітів *ікебана*.
20. Традиційні японські бойові мистецтва.
21. Спортивні досягнення японців.
22. Видатні японські письменники сучасності.
23. Видатні політичні та громадські діячі Японії.
24. Японська архітектура.
25. Фразеологізми в японській мові.
26. Чи може краса врятувати світ?
27. Основні віхи історії Японії.
28. Охорона довкілля.
29. Етикет в Японії.
30. Сучасні інформаційні технології.

Процедура фахового випробовування

Абітурієнтам пропонуються білети, кожен з яких включає 5 завдань (час підготовки 20-30 хв., максимальний час опитування абітурієнта 20 хвилин). Вступник має бути готовим давати відповіді на додаткові питання за дисципліною.

Одночасно в аудиторії, де проходить випробовування, може знаходитися не більш двох-трьох абітурієнтів.

Абітурієнт заходить в аудиторію, де відбувається випробовування, залишивши власні речі (верхній одяг, сумку, парасольку, тощо) у гардеробі або на окремому місці. Там же знаходяться будь-які пристрої та носії інформації (під час іспиту вони залишаються вимкненими). При собі абітурієнт має ручку з синім або чорним чорнилом.

Комісія надає абітурієнту білет та листок для нотаток, які повертаються до комісії після відповіді. Листок для відповідей використовується на власний розсуд абітурієнта.

Під час підготовки до відповіді не можна користуватися сторонніми джерелами інформації, окрім словника.

Комісія не висловлює оціночних суджень під час відповіді, не надає правильних відповідей і не коригує відповідь абітурієнта. Комісія нотує усі помилки та зауваження в індивідуальний протокол. Оцінка за іспит виставляється колегіально на основі заповнених протоколів, як середнє арифметичне.

Під час оцінювання комісія враховує загальну мовленнєву компетенцію абітурієнта, комунікативні навички та вміння спілкуватися іноземною мовою. Оцінка містить два компоненти – зміст і форму. **Зміст** включає правильність визначень, пояснень і прикладів до заданого явища, **форма** включає показники грамотності (лексика, граматики, наголоси, інтонація).

Критерії оцінювання знань вступників

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

До блоку «Японська мова»

1. Алпатов В.М. Категории вежливости в современном японском языке. – М., 1973. – 109 с.
2. Алпатов В.М. Структура грамматических единиц в современном японском языке. – М., 1979. – 149 с.
3. Алпатов В.М. Япония: язык и общество. – М., 2003. – 208 с.
4. Блох М.Я. Теоретические основы грамматики. – М., 2002. – 160 с.

- 5.Бондаренко І., Хіно Т. Українсько-японський словник / За ред. Ю.О. Карпенка. – К., 1997. – 250 с.
- 6.Бондаренко І., Хіно Т. Українсько-японський, японсько-український словник. Навчальний словник японських ієрогліфів. – К., 1998. – 592 с.
- 7.Вардуль І.Ф. Очерки потенциального синтаксиса японского языка. – М., 1964. – 148 с.
- 8.Головнин І.В. Признаки предложения в японском языке // Вопросы японского языка. / Отв. ред. І.Ф. Вардуль. – М., 1971. – С. 133-158.
- 9.Данилов А.Ю. Японский язык. Глагол: категория вида. – М., 2001. – 176 с.
- 10.Данилов А.Ю. Японский язык. Побудительный и побудительно - страдательный залого. – М., 2000. – 72 с.
- 11.Данилов А.Ю. Японский язык. Страдательный залог. – М., 2000. – 64 с.
- 12.Жукова І.В. Стилистика японского языка. – М., 2002. – 111 с.
- 13.Зарубин С.Ф., Рожецкий А.М. Большой русско-японский словарь. – М., 1998. – 896 с.
- 14.Киэда М. Грамматика японского языка. – т. 1. – М., 1971. – 679 с.
- 15.Киэда М. Грамматика японского языка. – т. 2. – М., 1971. – 266 с.
- 16.Колпакчи Е.М. Строй японского языка. – Л., 1936. – 33 с.
- 17.Комарницька Т.К. Сучасна японська літературна мова : теорет. курс : [в 2 т.] / Т.К. Комарницька, К.Ю. Комісаров ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Вид. дім Д. Бураго. Т. 1. – 2012. – 318, [2] с. : табл. – Бібліогр.: с. 292-318.
- 18.Комарницька Т.К. Сучасна японська літературна мова : теорет. курс : [в 2 т.] / Т.К. Комарницька, К.Ю. Комісаров ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Вид. дім Д. Бураго. Т. 2. – 2012. – 424 с. : табл. – Бібліогр.: с. 398-424.
- 19.Комиссаров В.Н. Современное переводоведение: Учебное пособие. – М., 2004. – 424 с.
- 20.Комісаров К.Ю. Умовні конструкції в сучасній японській мові. К., 2007. – 94 с.
- 21.Конрад Н.И. Синтаксис японского национального литературного языка. – М., 1937. – 375 с.
- 22.Коптілов В. Теорія і практика перекладу. – К., 2003. – 280 с.
- 23.Лаврентьев Б.П. Практическая грамматика японского языка. – М., 2001. – 352 с.
- 24.Лаврентьев Б.П. Японско-русский словарь. – М., 2000. – 576 с.
- 25.Мишина М.А. Японский язык. Устный перевод на средних семестрах. – М., 1995. – 190 с.
- 26.Мігдальська В.І., Мігдальський О.І. Базова граматики японської мови. – Одеса, 2000. – 65 с.
- 27.Неверов С.В. Общественно-языковая практика современной Японии. – М., 2005. – 152 с.
- 28.Пашковский А.А. Грамматика японского литературного языка. Морфология. – М., 1941. – 218 с.
- 29.Серебряков В.Я. Основные грамматические конструкции современного японского языка. – М., 2000. – 76 с.

30. Сыромятников Н.А. Развитие новояпонского языка. – М., 1978. – 299 с.
31. Сыромятников Н.А. Система времен в новояпонском языке. – М., 1971. – 236 с.
32. Фельдман Н.И. Японский язык. – М., 2005. – 96 с.
33. Фролова О.П. Японский речевой этикет (лингвистический аспект). – Новосибирск, 1997. – 44 с.
34. Alfonso Anthony. Japanese Language Patterns. – Tokyo, 1992. – 735 p.
35. Makino Seiichi, Tsutsui Michio. A Dictionary of Basic Japanese Grammar (日本語基本文法辞典). The Japan Times. – Tokyo, 1997. – 634 p.
36. Makino Seiichi, Tsutsui Michio. A Dictionary of Intermediate Japanese Grammar (日本語文法辞典 [中級編]). The Japan Times. – Tokyo, 1997. – 760 p.
37. Takeuchi Lone. The Structure and History of Japanese: from Yamatokotoba to Nihongo. Longman. – London and New York, 1999. – 347 p.
38. Tatematsu Kikuko, Tateoka Yoko, Matsumoto Takashi, Sato Tsukasa. Writing Letters in Japanese. The Japan Times. – Tokyo, 2000. – 142 p.
39. 秋元美, 晴有賀千佳子. ペアで覚えるいろいろな言葉. 武蔵野書院. – 東京, 2002. – 247 頁.
40. 蒲谷宏, 川口義一, 坂本 恵. 敬語表現. 大修館書店. – 東京, 1998. – 236 頁.
41. 教師と学習者のための日本語文型辞典. くろしお出版. – 東京, 2001. – 693 頁.
42. 故事ことわざ辞典 / 守随憲治監修. 新文学書房. – 東京, 1984. – 429 頁.
43. 近藤安月子, 丸山千歌. 中・上級日本語教科書・日本への招待. 東京大学出版会. – 東京, 2001. – 193 頁.
44. 上級日本語教材日本を考える五つの話題. スリーエーネットワーク. – 東京, 1995. – 156 頁.
45. 上級日本語. 東京外国語大学留学生日本語教育センター. 凡人社. – 東京, 1998. – 237 頁.
46. 接続の表現 // 外国人のための日本語: 例文問題シリーズ. – 6. 荒竹出版. – 東京, 1996. – 144 頁.
47. 高見澤 孟. オフィスの日本語. アルク. – 東京, 1996. – 163 頁.
48. テンス・アспект・ムード // 外国人のための日本語: 例文・問題シリーズ. – 15. 荒竹出版. – 東京, 1995. – 170 頁.
49. どんな時どう使う日本語表現文型 200 (初・中級). アルク. – 東京, 2000. – 237 頁.
50. どんな時どう使う日本語表現文型 500 (中・上級). アルク. – 東京, 2001. – 233 頁.
51. 日本を話そう. 15 のテーマで学ぶ日本事情. The Japan Times. – 東京, 1994. – 142 頁.
52. 蓮沼昭子, 有田節子, 前田直子. 条件表現 // 日本語文法セルフマスターシリーズ. くろしお出版. – 東京, 2001. – 203 頁.
53. 文化中級日本語 I. 文化外国語専門学校. – 東京, 1994. – 237 頁.

54. 文化中級日本語 II. 文化外国語専門学校. – 東京, 1997. – 277 頁.
55. みんなの日本語初級 I. スリーエーネットワーク. – 東京, 1999. – 244 頁.
56. みんなの日本語初級 II. スリーエーネットワーク. – 東京, 1999. – 247 頁.
57. みんなの日本語初級 I 翻訳・文法解説ロシア語版. スリーエーネットワーク. – 東京, 2003. – 189 頁.
58. みんなの日本語初級 II 翻訳・文法解説ロシア語版. スリーエーネットワーク. – 東京, 2003. – 167 頁.

До блоку «Лінгвокраїнознавство Японії»

1. Бондар О.І., Бондаренко І.П. Лінгвокраїнознавство Японії. Навчальний підручник. – Київ: Вид. дім Дм. Бураго, 2012. – 696 с.
2. Колесникова А.А. Лингвострановедение Японии. География. М.: «Восток-Запад», 2004. – 48с.
3. Царева Г. Всё о Японии. М.: «Восток-Запад», 2009. – 608 с.
4. Горегляд В.Н. Японская литература VIII-XVI вв.- СПб.- 2001.
5. Кавко А.П. Очерки по географии Японии /Учебное пособие/.- Владивос-ток: ДвГУ, 1978.
6. Латышев И.А. Семейная жизнь японцев. - М.: Главная редакция восточной литературы изд-ва Наука. – 1985
7. Маркарян С.Б., Молодякова Э.В. “Праздники в Японии”.- М.: Наука, 1990.
8. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин.- Нью-Йорк – Париж – Торонто: Українське слово. - 1987.
9. Кодзікі (Записи давніх діянь). - Т.1-2. - СПб. - 1994.
10. Ніхон-сьокі (Аннали Японії). - Т.1-2. - СПб. - 1997.
11. Ніхон-рьоікі (Японські легенди про дива). - СПб. - 1995.
12. Кадзи С., Хама Н., Райс Д. Эти странные японцы. М.: Эгмонт Россия Лтд., 2000. – 97 с.
13. Комаровський Г.Е. Путь богов. - М., 1985.
14. Конрад М.И. Избранные труды. История.- М.- 1974.
15. Нагата Хироси. История философской мысли Японии.- М.- 1991.
16. Нітобе Інадзе Нітобе. Бусідо – душа Японії” // “Всесвіт”.- №11-12.- 2004.- С.15-32.
17. Игнатович А.Н. Буддизм в Японии: Очерк ранней истории.- М.- 1988.
18. Норито. Сэммё (Памятники письменности Востока. ХСVII).- Пер. со старояпонского, исследование и комментарий Л.М.Ермаковой.- М.: Наука. Главная редакция восточной литературы.- 1991.

19. Невский М.А. Культовая поэзия древней Японии /VI-VIII вв./” // Петербургское востоковедение.- Выпуск 8.- С-Пб.: Центр “Петербургское востоковедение”.- 1996.
20. Подберезский И.В. Восток – дело тонкое. Наблюдения и размышления, курьезы и парадоксы. - М.: Муравей. - 2003.
21. Япония. Как ее понять (Очерки современной японской культуры). - Под ред. Дж. Дэвиса и Осаму Икэно. - М.: АСТ: Астрель. - 2006.
22. Nakane C. Japanese society. Berkley: University of California Press. – 1970.